

האושר והשמחה למשפחות ילדים עם מוגבלויות

הנפשי באמונה ובבטחון בגידולו ובהתפתחותו, יחד עם התמודדותו בהשתלבותו בחיי הקהילה בצרכים היחודיים מחד, ומאידך שילובו בבניית חיים נורמטיביים ככל האפשר.

מכאן והלאה השיחה לפנינו:

התייחסות כילד שווה בין שווים

פזתה מנחם המפעל הגדול 'שיח סוד', הרב שמעון לוי שיחי': "ידוע שקיימת שונות רבה בין משפחות שונות בדרכי ההתמודדות, בכוחות, ברמת ההתייחסות, בתפיסות עולם בהקשר למגבלה של ילדיהן. אנו מתמודדים עם שאלות של הורים שגולד להם ילד עם מוגבלות, ואינם יודעים כיצד לנהוג, אם לגדל אותו בבית או במסגרת חינוכית, וקוראים לנו ופונים אלינו מכל הארץ.

"תמיד עומדים לנו עיני אותם הורים שנלחמו בתחילת הדרך, כמו אבי [הרב החסיד רבי דב לוי] ז"ל, [מייסד המפעל הענקי 'שיח סוד', פ.ט.ו.] שיהיו מוסדות של שומרי תורה ומצוות לכל אדם עם מוגבלות, ובמיוחד מגיל ניקות לאורך כל מעגל החיים, איכות חיים מרבית וביטוי אישי. זאת, בעזרת מענה מקצועי, חרשני ומדויק להתפתחות הפרט, באווירה יהודית שורשית ובהתאמה לקהילה ממנה הוא מגיע. הוא שאף בכל כוחו ליצור מעטפת תמיכה למשפחות ולהביא לשינוי תודעתי במרחב הקהילתי, ובכך לבנות חברה איכותית יותר, המקבלת כל אדם באשר הוא. "סוד גדול קיבלנו במשפט אחד קטן שאמר הרבי הרה"ק 'הבית ישראל' ז"צ לאבי ז"ל..."

מוסיף מיד הגד"צ רבי יצחק משה ארלנגר שליט"א: "משפט אחד של 'הבית ישראל' אין זה 'משפט קטן', אלא הרה"ק 'תורה שלמה'..."

הרב לוי: "אכן. הרבי 'הבית ישראל' אמר לאבא ז"ל בהאי לישנא: 'זאלט איהם שקינן ווי די אידשקייט איז בעסער' [תשלח

מקסימלי בקהילה. לכל אורך הדרך, החל מתוכניות בגני הילדים, ועד לתוכניות בקבוצות מתבגרים בתעסוקה, מיישמים הילדים והבוגרים את התקדמותם בהתנהלות בתוך הקהילה עצמה.

■ ■ ■

כמחזיק תיק החינוך בעירנו המעטירה מודיעין עילית, נחשפתי לנושא רגיש ומיוחד זה. שיחות רבות ערכתי על כך עם מורנו המרא דאתרא, הגאון רבי מאיר קסלר שליט"א, ועם ראש העיר הרב יעקב גוטמן שליט"א, המובילים גם הם מהפכה בתחום זה, ובמיוחד שמם לב לשינויים החלים במשפחות של ילדים עם מוגבלויות העשויים להשפיע על כל בני המשפחה, ועל חיי היום יום שלה. שכן פעילויות שבשיגרה נעשות מסורבלות ודורשות זמן ותכנון מוקדם, התארגנות מיוחדת והשקעת הרבה הרבה משאבים.

הורים לילדים עם מוגבלויות נאלצים להתמודד עם מגוון רחב של קשיים הנובעים ממקורות שונים: כמו קשיים המתמקדים בטיפול בילד עצמו; קושי של שאר בני המשפחה; קושי של המשפחה המורחבת; התמודדות עם הקהילה החברתית ומערכות שונות, כמו ב"ס וצוותים טיפוליים שונים. וכל זאת מלבד המתח בו שרויים ונמצאים הורים לילדים עם מוגבלויות, דאגה תמידית במשפחה, רגישות יתר ותחושת אחריות אישית גבוהה יותר, כמו גם דאגת יתר מתמשכת לבריאות הילד.

שיח מיוחד זה, לא בא כדי לדון על הדרך בה תוכל משפחה לילד עם מוגבלות להתמודד בצורה יעילה בטיפול בילד בפן המקצועי; שכן כל הורה בוחר את הכלים ובהם את המסגרת החינוכית הטיפולית בה חפץ לגדל את ילדו באופן הטוב והיעיל ביותר.

שיח מיוחד זה, הינו ערכי. הוא נסוב על הרוח והחיות בהתמודדות עם מצב קבלת הילד עם מוגבלות בתוך המשפחה כחלק אינטגרלי, ושילובו בחיי המשפחה. החוסן

הרב טוביה פריינד

סגרה"ע מודיעין עילית ומחזיק תיק חינוך

השיח המיוחד שלפנינו, איננו עוד שיח שבשיגרה. אם כי בכל 'נועם שיח' שאנו עורכים בדר"כ במדורנו בתוספת התורנית יש מן היחודיות – הפעם הדבר שונה. בהיות שהנושא בו נעסק הוא רגיש מאד, ואנו ניגשים אליו לבקשת הורי ילדים עם מוגבלויות. תחילה חשבנו כי השיחה תיוחד רק עבורם, אבל לאחר קיומה התודענו, כי הדברים מיועדים לא רק להם, אלא גם לרבים שלא התנסו ושיעזור ה' שאף פעם לא יתנסו – אך עליהם לדעת באיזה חיי אמונה ובטחון חיים הורים אלה; באיזה שמחה מגדלים את ילדיהם המיוחדים; לדעת איך לקבלם בחברתם ואיך לקרבם ולהתייחס אליהם.

פנינו ל'בית ועד לחכמים', בראשו עומד הגאון הצדיק, המשפיע החסידי הנודע, רבי יצחק משה ארלנגר שליט"א, שלו נסיון רב בתחום מיוחד זה, וביקשנו לצרף לשיחה מיוחדת זו את הרב שמעון לוי שיחי', מנהלו המסור של המפעל הגדול 'שיח סוד', כדי שיעזור לנו בהצגת השאלות הנכונות, וגם ישיב לנו על מה שבתחום אוצר ידיעותיו. הוא, שממשיך מורשת אביו הנכבד, הרב החסיד הנעלה, רבי דב לוי זכרנו לברכה, מוביל מהפכה בעולמם של אנשים עם מוגבלות ע"י קידום וטיפול נכון באנשים מחד, קבלה, הכלה וסבלנות מאידך. בכך יוצרים ב'שיח סוד', יחד עם שאר המוסדות הפועלים בתחום בקהילה החורדית, חברה איכותית עם כבוד ואהבה לכל אדם באשר הוא צלם אלוקים.

כידוע, 'שיח סוד' מעניק לאנשים עם מוגבלות ליווי וטיפול מקצועיים, המסייעים להם להגיע לכמה שיותר עצמאות ואיכות חיים. בראייתם הנכונה, שמים דגש רב על מיומנויות חברתיות וכישורי חיים שיאפשרו להם שילוב

שיח מטלטל, מלא חיזוק באמונה ובבטחון, להורים המגדלים ילד עם מוגבלות, ולעוסקים בעבודת הקודש בגידולם, לימודם, חינוכם והתפתחותם. ראיית הדברים עפ"י התורה וההלכה וקבלת הדברים בשמחה לאורם של רבותינו מאורי החסידות, כפי ששמענו

מהמשפיע החסידי הנודע

הגה"צ רבי יצחק משה ארלנגר שליט"א

במלאות חמש עשרה שנה לפטירתו של ראש המפעל הגדול 'שיח סוד', הרב החסיד רבי דב לוי זכרנו לברכה, מנהלו ומייסדו, קבענו לבקשת הורים לילדים עם מוגבלויות שיחה מיוחדת, בהשתתפות בנו, הרב שמעון לוי שיחי', הממשיך מפעלות אביו, מנהל ומפתח את האימפריה הגדולה; וקיבלנו תשובות נהירות, בהירות ומחזקות, מעודדות ומשמחות. סוד שיח מיוחד על הבן המיוחד

המשפיע החסידי הנודע, הגה"צ רבי יצחק משה ארלנגר שליט"א בנועם שיחו עם הרב שמעון לוי שיחי', מנכ"ל 'שיח סוד' וכותב השורות הרב טוביה פרינדל שיחי'

אותו למוסד ששם מצב היהדות יותר טוב".

הגה"צ ריי"מ ארלנגר שליט"א: "אני זוכר את התקופות הללו, שמי שנולד לו בן עם מוגבלויות היה חייב לשלוח אותו למקומות מפוקפקים, אז לא היו המוסדות המיוחדים כפי שקיימים כיום".

הרב לוי: "עוד משפט היה עומד לנגד עיני אבי ז"ל ביחס לאותם הילדים, לאחר הברית של אחי אמר לו הרבי ה'בית ישראל': 'הוא ככה ככל הילדים'... כלומר, הוא התייחס אליו כמו לכל הילדים. — זהו המסר שאנו מעבירים במוסד לכל מורה ולכל מטפל: הילד, מלבד

הבעיה עמה הוא מתמודד, הוא ילד ככל הילדים.

ההתמודדות הראשונית בקבלת הילד המיוחד

לפעמים נשאלת השאלה הכבדה ע"י הורים לילד מיוחד מיד בתחילת דרכם, כשנדיין הם בהלם שם המציאות החדשה: כמה צריכים לחשק כדי שהילד יהיה בבית כשאר הילדים? האם לא כדאי להוציאו למוסד

חיצוני ושם יגדל?

פותח הנה"צ ריי"מ ארלנגר שליט"א, מבאר ומלכד את העניין: "אף אחד אינו יודע מהי הסיבה שהבורא יתברך נתן לאדם ילד עם מוגבלויות, וזהו חלק מסודות הבריאה, כשם שאסור לשאול מה למעלה ומה למטה, מה לפנינו ומה לאחור, לפי שיש סודות הבריאה, והשי"ת אינו מגלה את כל הנהגותיו. עלינו מוטל רק לדעת את אשר אנו מחויבים לעשות, ואסור לחקור בדבר. כמו כן בענין זה, אסור לחקור למה עשה ה' לי כדבר הזה. ויש רק לשאול כיצד לנהוג למעשה? ובדבר זה צריכים לשאול את חכמי התורה כיצד לנהוג.

"היה פעם מקרה מזעזע, שאחד שידך את בנו, ולמחרת נפטרה הכלה בפתאומיות רח"ל, לאחר תקופה קצרה נפטר גם המחזותן אבי החתן. לאחר שני המקרים הללו בא אלי אבי הכלה ושאל, הנה קודם גמר השידוך הלכתי לשאול על ענין השידוך את כ"ק מרן אדמו"ר הרה"צ הרי"מ מרחמיסטריווקא זי"ע והסכים לשידוך. אולי היתה שאלה בשידוך בדבר הנוגע לצוואת רבי יהודה החסיד שעברו עליו, ומשום כן באו הצרות הללו, רחמנא ליציל, וחשש שמא גם הוא עלול להינזק. וביקש ממני שאנס לרבי מרחמיסטריווקא לשאול כדת מה לעשות.

נכנסתי בקי"פ אל הרבי זי"ע, ושאלתי אותו על כך. ענה לי הרבי: 'על השאלה ששאל לגבי עצם השידוך, כבר דן בדברי הרה"ק הידברי חיים' מצאנו זי"ע ופסק שמותר לשידך באופן זה. ואם הרה"ק מצאנו פסק שהדבר מותר, אין בזה משום צוואת רבי יהודה החסיד, ולא עבר על שום ענין, שכן השי"ת מסר את התורה לחכמי התורה, וכן אנו צריכים לנהוג, לשאול בכל ענין את חכמי התורה כדת מה לעשות. ומה שהיו שתי הצרות האיומות הללו, אין לנו עסק בנסתרות, ואין לנו השגה בהנהגת הבורא, ומאן יימר שמקרים נוראים אלו היו משום צוואת רבי יהודה החסיד? אפשר שיש בזה טעם אחר, ואין לנו כי אם לידע הכלל הזה, שאנו נוהגים על פי חכמי התורה, שהם מורים לנו כיצד לנהוג. זאת היתה תשובתו.

"וואת יש לנו לידע, בכל שאלה שעולה יש לנו חכמי התורה לשאול אותם, השי"ת לא עזב את כלל ישראל, ובכל עת שגדול הדור נלקח לעולמו, השי"ת שולח לנו גדולי הדור חדשים, שבפירוש אמרו חז"ל (יומא לה:). 'ראה הקדוש ברוך הוא שצדיקים מועטין עמך ושתלן בכל דור דודו'. בכל שאלה שעולה למעשה יש לנו את גדולי הדור ויש לעלות לשאול כדת מה לעשות.

מספר עוד הנה"צ רבי יצחק משה שליט"א: "היה פעם מקרה קשה שלא ידעו כיצד לנהוג בזה, וניגשתי לשאול את כ"ק מרן אדמו"ר מרחמיסטריווקא שליט"א, כדת מה לעשות, וענה לי, שבענין זה צריכים לפנות לרב שידע את כל התורה כולה. ויש לנו גדולי הדור לשאול אותם, והשאלות הללו אינן שייכות לאנשים פשוטים.

"כשיש שאלה מה לעשות עם הילד המיוחד, צריכים לשאול אדם גדול, אם אדם גדול מורה להשאיר את הילד בבית, צריכים להשאירו בבית, ואם ההוראה היא שיגדלו אותו מחוץ לבית, ניהגו באופן זה. כך ידעו תמיד בני ישראל, שעל כל שאלה גורלית הולכים לשאול דבר ה' זו הלכה. וכמו שהולכים לשאול לפני שידוך ולפני טיפול רפואי, כך צריכים לנהוג בענינים אלו. ועל זה נאמר לנו יעשית ככל אשר יורוך, שצריכים לנהוג כפי ההוראה שמקבלים, וכדרך שנהוג בכלל ישראל בכל הדורות".

'דעת' בטיפול הנכון בילד המיוחד

הרב לוי: "אנו מבקשים לשמוע מיהודים נכבדים וחשובים שעברו מצבים מורכבים כאלו, ולקבל מהם חיווין עבור משפחות שעוברות מצבים דומים.

לפעמים הטיפול בילד המיוחד הוא על חשבון החינוך והטיפול שג' שאר הילדים. שילד מיוחד או ילדה מיוחדת, על אף הטיפול המסור והמפתח ביותר, נדיין אין מציאות שיבואו לשיפוט. וכאשר ההורה משקיע בילד הזה את נשמתו, לפעמים הוא משקיע שהוא עושה את זה על חשבון שאר ילדיו, שיכול היה בזמן הזה ללמוד עם שאר הבנים או לשחק עמם, והוא אינו עושה כן לפי שהוא משקיע את עיקר הזמן לפתח את הילד המיוחד: מהי הדרך הנכונה בזה, בהשקעה בטיפול בילד עם מוגבלויות? הנה"צ ריי"מ ארלנגר שליט"א: "הנוסח שילפעמים זה על חשבון שאר הילדים אינו מדויק, כי מתוך הנסיון, אין מצב שהטיפול בילד המיוחד לא ישפיע על הטיפול בשאר הילדים. אלא שהרבה פעמים אורבה, ההשפעה הינה דווקא לטובה, לאחר ששאר הילדים רואים במוגבלות של אחיהם המיוחד, הם מבינים שהם במצב רגיל צריכים לסייע ולעזור. עד כדי כך שאומרים, כי אחיהם של ילדים

אלו מתאמצים כבר יותר מדי (על כך להלן)."

הרב לוי: "כמדומה שה'הקדמה' שנתן לנו הרב, זו התשובה גם על שאלה זו. אי אפשר לקבוע מסמרות וכללים בעניין זה. יש לשאול בכל מקרה לגופו, ואנו בני ישראל יש לנו אמונת חכמים, ובכל שאלה שעולה צריכים לעשות שאלת רב.

"לאחרונה ישבנו בפורום של הורים לילדים מיוחדים, ועלתה השאלה לגבי השידוכים של שאר הילדים האחרים בבית. אני זוכר לפני שנים, שהיו באים להתייעץ עם אבי ז"ל, האם בגלל שיש להם ילד מיוחד בבית, להתפשר בשידוכים של שאר הילדים. והוא היה אומר תמיד, שאסור להתפשר! זה היה המצב לפני שנות דור, שהבן המיוחד היה מסתובב ברחובות ובבתי כנסת ולא היה לו מענה הולם. בס"ד בדורנו, לאחר כל ההתפתחות שיש בנושא זה, כשמציעים לאחד שידוך שיש להם בן מיוחד, בדרך כלל יודעים שמצבם מורכב זה מופיע לטובה על שאר הילדים בבית, שהם לומדים מהו עיקר החיים ומהו הטפיל".

הרב עובד קו הגבול בין ההשקעה הנדרשת שהיא צריכה להיות, לבין השקעת יתר שהיא על חשבון שאר הילדים בבית וצרכיהם?

הגה"צ ר"מ ארלנגר שליט"א: "השי"ת מסר לכל אחד ואחד את המתנה שנקראת 'דעת'. בספרי חסידות מבואר שה'דעת' היא הכוח המכריע. ההורה עצמו הוא ה'פוסק' בכל השאלות הללו, והוא חייב להכריע בדבר, שכן לכל דבר יש שני צדדים, והאדם חייב להכריע בדבר.

"האמת, שלאדם יש הכרעות שהוא צריך להכריע בכל צמתי חייו, ולאו דוקא בשאלות הרות גורל אלו. אלא אפילו בשאלות קלות יותר, כגון, שנוגד לאדם בן, ויש לו שאלה על שם מי לקרוא, מצד אחד רוצה ליתן שם לבנו על שם קגן שהיה צדיק גדול, ומצד שני הוא רוצה לקרוא לבן על שם רבו, וחייב להכריע בדבר, והשי"ת נותן לאדם את הדעת ואת רוח הקודש להכריע בדבר. ועל ענין קריאת השם, דבר זה מפורש בספרים שהשי"ת נותן להורים את המחשבה איהם שם לתת.

"ענין זה נוגע ל'משגיח' או 'מגיד' שיעור' בישיבה, שהרבה פעמים יש לו שאלות בחינוך, כיצד לנהוג עם סוגי הבחורים בישיבה, מחד יש בחורים שלהם הכח לגדול כגדולי הדור ממש, ומאידך יש גם בחורים עם כשרונות חלשים, ויש לו כל העת שאלה את מי להקדים ואת מי לשים בראש מעיניו. יש סכרא שעליו לטפח בעיקר את הטובים, ויקנאת סופרים' תעורר את שאר התלמידים ו'תרחב חכמה', ויש סכרא להיפך, שעל ידי מה שיטפל בעיקר בטובים, החלשים עלולים ליפול לגמרי. ושני הצדדים אמת הם, וכפי שרואים שבעלי הכשרונות הטובים מתעלים, ויש בעלי כשרונות חלשים שנופלים, וזה ספק השקול כיצד יש לנהוג, והשי"ת נותן לאדם את כוח ההכרעה כיצד לנהוג.

"היינו פעם צוות הישיבה לצעירים מייסבת 'מאור' עינים' אצל כ"ק מרן אדמו"ר מרחמיסטריווקא-ארה"ב שליט"א, שכידוד עסק שנים רבות בחינוך וקיבל הרבה מחותנו, כ"ק מרן אדמו"ר מסקווירא זי"ע, ושאלנו שאלה זו: כיצד לנהוג עם תלמידי הישיבה? ענה לנו: 'השי"ת מסר את הנגהת הישיבה בידכם, והוא מסר לכם את כוח ההכרעה בענין זה'.

וכן הוא בענין זה של הבן המיוחד, השי"ת מוסר לאדם את כוח ההכרעה, והוא חייב להכריע, ולפניו עומדים שני הצדדים: יש אומרים שמצב זה יהרוס את ביתו, ויש אומרים שאדרבה, מצב זה יבנה את הבית. יחשוב מה עליו לעשות, אם להשקיע הרבה או להשקיע רק מעט שלא יהיה על חשבון שאר הבנים, ורק הם — ההורים — צריכים ובידם הכוח להכריע".

ראשי 'שיח סוד' במענון של מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

תשובה זו, לאאורה היא גם על ההתאמצות בעניני פרנסה, וכגון הורה העובד או שובת כמה שעות ביום, וגדל להם ילד מיוחד, וכדי למפל בו צריכים להיות משיגות עבודתם.

הרב לוי: "אכן. גם כאן שייכת התשובה ששמענו מהרב שליט"א. זהו תשובה מדויקת, שכן אנו רואים הנהגה אצל כמה מצדיקי הדור, שכאשר האב בא עם שאלות בענינים אלו, הם מחזירים את השאלה לאב, ותשובתם, שכן ההחלטה בענינים אלו שייך אך ורק לאב".

הגה"צ ר"מ ארלנגר שליט"א: "זהו סדר ההנהגה אצל רבנו"ק שהולכים לשאול בעצמם, שבכל שאלה שעולה, התשובה תורה שיבררו את הדבר וכפי שיראה להם הטוב ביותר כן יעשו, שמלבישים את הרוח הקודש באופנים אלו, וכאשר מבקשים להורות באופן מסוים, עונים שיבררו יותר טוב על אופן זה".

ילדים עם מוגבלויות הנדרשים לכלים טכנולוגיים

נשאל שאלה מורכבת: יש ילדים שהפה שלהם הוא על ידי המושב, שהם מדברים על ידי, שעל ידי הבלי הם מבקשים אולי או שניה וכדומה, וזהו אופן הביטוי היחיד

עם גאב"ד העדה החרדית, הגאון רבי יצחק טוביה וייס שליט"א

שלהם. איך מתמודדים בכך שחונכו שכלי זה הוא בכל יראהו — או ילדים שאפילו שאין זה בלי הביטוי שלהם, שראיית תמונות וסרטים ושמיעת מוזיקה, כשרה וטהורה כמובן, מרגיעות את הילד עם המוגבלויות. ומצד שני גם אחיו רוצים לראות יחד עמו, והאב רוצה ששאר בניו יגדלו על מדרגת הקודש לאא שום ראיית סרטים וכדו', כיצד יבדורו האבא והאמא בבית, למא לילד המיוחד מותר לו ליאשר הבנים לאא או שלא ימנעו מהם הדברים?

הגה"צ ר"מ ארלנגר שליט"א: "קודם כל נתייחס לנושא הכללי בענין. ואספר לכם ענין אחד, היה לי ידיד שנולד לו

ילד מיוחד, והוא היה נוהר תמיד שבכיתו ידברו רק בשפת האדיש, ושלא ידברו בלשון אחרת בבית, ואז בכל המוסדות הללו דיברו רק בלשון המדינה (עברית), וחשב כדת מה לעשות, הרי צריכים לשלוח את הילד או הילדה למוסד, אבל הם מדברים בעברית, שלא היו או מוסדות כאלו באדיש, שהיום הוא עולם אחר, ובבית ברירה הוא הפך את כל הבית שלו שידברו בעברית, כדי שכל בני הבית יוכלו לדבר עם הילד המוגבל.

"עגסה להיכנס לספקות' שהיה ליהודי זה: אצלו הדיבור בעברית היה דבר חמור ביותר, ואי אפשר לתאר עד כמה היה חמור הדבר בעיניו, וכאשר היתה לו שאלה, מי יכול לתאר מה שהתחולל אז במוחו ובליבו עד שהגיע לילד הכרעה. אבל לכן נתן לו השי"ת את כוח הדעת וההכרעה, והוא החליט בדעתו והכריע מה יותר חשוב אצלו, שאם השי"ת סיבב שיש לו בביתו מציאות זו, נתן לו השי"ת גם את כח ההכרעה שיש עוד דרכים בעברות ה'. ויש מי שמדברים בביתם בלשון זו, ואכן הוא הכריע באופן זה. "ענין זה שייך בכל ספק שעולה בענינים כאלו, שההורים חייבים להכריע, גם כשכונא הדבר, ואם אין יודעים כיצד לנהוג, לשם כך יש לנו את גדולי ישראל, כל אחד יש לו את מורו ורבו, וצריכים לשאול בעצמם.

"אבל לגבי השאלה אם להכניס 'מחשב' לבית כדי לסייע לילד, והוא חושש כיצד ידריך את שאר ילדיו בקשר לכלים הללו, בזה אין האדם רשאי להכריע לבד! לפי שאנו יודעים את הצדדים, לא את הצדדים החלתיים ולא את הצדדים הנפשיים, ויעשה שאלת חכם כיצד ינהג בדבר זה".

הרב לוי: "אבי ז"ל כשהקים את המסגרות המתאימות החמיר בכל הענינים שהכל יהיה על צד היותר טוב והמהיר, וכך גם אנו נוהגים ב'שיח סוד' שהבאנו את הכלים עם הכשרות המחמירה ביותר".

השאלה נוגעת לא רק לילד עם מוגבלויות, אלא גם למטפלים ולמורים, הצריכים להשתמש עם הכלים הטכנולוגיים הללו, כמעט לא ימלט שלא יכשלו בזה, ואז שפניו שפתחו מסגרת זו, היתה בעיה גדולה גם למורים ולמטפלים להשתמש עם הכלים הללו".

הגה"צ ר"מ ארלנגר שליט"א: "בענין זה השאלה היא הרבה יותר חמורה משאר השאלות, כי כשנוגעים בכלים הטכנולוגיים הללו, כמעט לא ימלט שלא יכשלו בזה, ואז צריכים בזה הכרעת גדולי הדור כיצד לנהוג. כי גם מי שבכוחו להציל מאות נפשות לא נחיר לו להשתמש בכלי אם יש סכנה שיפול על ידו. וכמו כן בנוגע לענינו, כשהרבה נוגע לגבי טהרת הבית היהודי, השאלה היא שאלה קשה מאד. ורק גדול, כמו רבי אר, יכולים לענות לו על כך".

לחתייחס למצבו של הילד

שאלה אחרת: כיצד מסבירים לילדים בבית, שילד זה שונה משאר הילדים, או אפשר להבליא את כל הילדים האלו יחד, כי יש בהם הרבה סוגים. שאלה שניה: האם להגיד לילד עם המוגבלות, ובאיזה צורה ומצב שונה משאר בני הבית ולכן אין נותנים לו כל תפקיד ומשימות בבית ששאר הילדים בן מקבלים. בקיצור, כיצד מתמודדים עם מצב זה?

הגה"צ ר"מ ארלנגר שליט"א: "בפסוק נאמר (משלי יד, א) חכמות נשים בנתה ביתה, מהו הענין של 'חכמת נשים'? השי"ת נותן חכמה לנשים באיזה אופן לבנות ולהעמיד את הבית, זהו חלק החכמה והגדלות של אמה שיודעת כיצד לנווט את הדברים בבית.

"אני נוכח, כשלקחתי את בתי לנן העיר, והיו שם ילדים שהיו רבים אתה וכו', והילדים שלקחו אותה היה להם כמה מיני התמודדויות קשות, ומצב זה היה תלוי באמא, והשי"ת נותן לה את החכמה כיצד להעמיד את הבית, באיזה אופן לתת את ההרגשה לילד המיוחד, ואם אין האם מוצאת מהי הדרך הראויה, "ענינו לה האב בעצה ובמעש כיצד יוכל לעזור לה. אבל בכללות, התשובה לשאלה זו תלויה בחכמה שהשי"ת נותן להורים".

הקב"ה העניק 'מתנה' והדרך לנהוג עמה

הגה"צ ר"מ ארלנגר שליט"א ממשיך בדברים המטפלים את הנפש: "זהו הענין של הנותן מתנה לחבירו נותן לו הדרך עמו. דבר זה צריכים להדגיש, כשהשי"ת נותן לאדם מצב מסוים, הוא מוסר לו גם את הדרכים כיצד להתמודד. כשהשי"ת נותן לאדם מתנה כזו, וזה באמת מתנה, קשה

גדולי מורי ההוראה סמכו ידיהם על 'שיח סוד'. מייסד ומנהל המפעל, הרה"ח רבי דוב לוי ז"ל, במעונו של הגאון רבי משה הלברשטאם זצ"ל, עם בניו: הרב שמעון שיחי', מנכ"ל 'שיח סוד', והרב דוד שיחי'

מון פוסק הדור הגדול, רבי דוב לוי ז"ל, בעל ה'שבט הלוי', בוחן בחור במסכתא שהצליח ללמודה מהחל ועד כלה. לימיו, מייסד המפעל הגדול 'שיח סוד', הרה"ח רבי דוב לוי ז"ל ויבדל"ח בנו, המנכ"ל הרב שמעון שיחי'

ילדו, כדרך ילדים אלו שחונן הקב"ה את הוריהם באהבה מיוחדת ועוה לבנים אלו, היו לו עוד ילדים בריאים במשפחה. ויהי היום הילד המיוחד הגיע לגיל בר מצוה, והאב החליט לעשות לו בר מצוה. האב הזמין לסעודת המצוה מניין של אנשים מדידיו, גם רבי מתתיהו היה בנייהם, וכן את ראש ישיבת גייטסהד, הגאון רבי לייב גורביץ זצ"ל. באמצע הסעודה נעמד הגאון רבי לייב ואמר בין השאר להורים: 'אשריכם שנתנו לכם נשמה גדולה וגבוהה זו, שאתם בתור שומרים שלהם תזכר שכשתבואו לעולם-הבא תמצאו נשמה זו במשפחתכם...' ההורים התרגשו עד מאוד מדבריו החמים של רבי לייב זצ"ל, והודו לו מקרב לב על דברי העידוד שחיק את רוחם עד מאוד.

"האב רצה מאוד לשמח את בנו, והחליט לקחתו לסיוור בארץ ישראל. כשהיה בארץ הלך להתברך מפיהם של גדולי ישראל, וכשתור מארץ ישראל סיפר לחבריו מעשה פלא ונורא. הוא הלך עם בנו אל מרן הגאון החזון איש זצ"ל לקבל ברכה, ומיד כשנכנס עם בנו, קם החזון איש לפניו מלאו קומתו. התפלא היהודי על שהחזון איש קם לפניו, ואמר: 'רבי, אינך צריך לעמוד וחשב שבדוראי תלמיד חכם אלמוני בא מאחוריו. הוא הסב ראשו לאחוריו ולא ראה איש. כיון שנתברר לו שהחזון איש נעמד בשבילי, חמה ואמר: 'רבי, אינך צריך לעמוד מלפני... ענה לו החזון איש: 'אינני עומד לכבודך. אני עומד לכבוד בך. הילד הזה הוא מהנשמות הגדולות ביותר בדורנו. מפניו אני נעמד!'"

בשבט המוסד הגדול 'שיח סוד'

בשיחה המיוחדת ביקש הגה"צ רבי יצחק משה אר"נגר שליט"א להוסיף: "בהזדמנות זו, הנני רוצה להביע את הכרת הטוב שיש לנו למוסד החשוב 'שיח סוד', שזה כשלושים שנה שהם עומדים תמיד לימין המשפחה, וזכותי לקבל על ידיכם הרבה טובות, הנמשכות עד היום.

ביקשנו לשמוע כמה דיבורים בשבחו של ראש ומייסד המפעל, הרב החפד רבי דב לוי ז"ל, לרגל יום הולדתו החמישים ושש שלו.

הגה"צ רבי אר"נגר שליט"א: "לנה המוסד של 'שיח סוד' אין שם החלק של 'היום לעשות', אלא בעיקר 'למחר לקבל שכר'. נתנו לו שכר מן השמים. אביכם קיבל שכר גדול זה, השי"ת נתן לו הזכות להקים מוסד חשוב זה, ויש כמה שהלכו בעקבותיו, אי אפשר לתאר חשיבות הדבר. 'אביו של רבי דב ז"ל היה הרב החסיד רבי דוד ז"ל,

יכול להיות באופן אחר, הרי זה נכנס כבר למחשבות של מה לפנים ומה לאחור!"

הקשר עם הבורא ית' באמצעות הנשמה הק' של הבן המיוחד

ממשיך הגה"צ רבי יצחק משה שליט"א לזעוק מנהגות לבו: "אומר לכם שוב, הרי זו מתנה נפלאה מן השמים.

"יש אימרה חסידית חריפה, כשהכל הולך כשורה, הרי זה כמי שהשי"ת אומר לאדם, קח לך ולך. ובזה מבארים בספה"ק, שהנה השי"ת קילל את הנחש ואמר לו 'ועפר תאכל כל ימי חייך' (בראשית ג, יד), והתמיהה ידועה, שאין לך ברכה גדולה מזו, שמתמיד יש לו מה לאכול? ומבארים בספה"ק, שכאשר השי"ת נותן לאחד את מזונו באופן זה, הרי זה כאומר לו: לך מלפני, איני יכול לראות את פניך! אבל כשאין הכל כשורה, אזי צריך האדם להתפלל ולבקש בכל יום לפני השי"ת, והרי הוא מתקשר אליו בקשר נפלא.

מנהל ומייסד 'שיח סוד', הרה"ח רבי דוב לוי ז"ל, מקבל ברכת עמוד ההוראה מרן הגה"צ אלישיב זצ"ל

— כשיש לאדם קשיים והתמודדויות הרי הוא חי עם השי"ת ומכניס את השי"ת בחיי הבית".

הרב לוי: בספר 'מעשה איש' חלק ג' (עמוד ר"ל) הובא סיפור מופלא מהגה"צ רבי מתתיהו סלומון שליט"א, (המשגיח של ישיבת לייקווד), שקרה בגייטסהד שבאנגליה: יהודי אחד היה לו בן עם מוגבלויות. האיש אהב מאוד את

להגיד, אבל אני יכול להגיד שזה באמת מתנה! לאחר שמביטים לאחור רואים שהרי זה מתנה נפלאה!

"יבאמת שכל מה שהשי"ת נותן לאדם הוא מתנה, אבל בנוגע לענין זה, כשאדם מקבל משמים ילד עם מוגבלויות, נדמה לו שזו טרגדיה וזה עומד להרוס את ביתו, ולפעמים זה הורס גם את השלום בית רח"ל, אם אין שני ההורים משרים אותו המסר. זה נראה כאילו אסון גדול קרה להם, אבל באמת שזוהי 'מתנה' מהוריהם של עולם, והשי"ת בוחר למי לשלוח נשמות אלו, ואת מי לשלוח, ואין לנו שום מושג בהנהגת הבורא, מה למעלה ומה למטה מה לפנים ומה לאחור, ומי שחוקר בענינים אלו, טוב לו שלא היה בא לעולם, וכמאמר רבותינו ז"ל במסכת חגיגה. ואין לנו שום השגה בענינים אלו. אולי לעתיד לבוא נבין את הדבר. ואפשר שגם אז לא נדע סודם של דברים, שכן השי"ת יש לו את הדרכים שלו.

אספר, כשלמדנו בישיבת 'שער השמים' את הספר 'שער הגלגולים', נתבאר בדברי האר"י"ל הרבה פרטים ופרטי פרטים בסדר הגלגולים, בנשמה, ברוח ובנפש, וכאשר סימנו ללמוד את הספר אמרתי שהסיכום של ספר זה הוא: שהכל הוא נורא נורא, אבל אין אנו יודעים מאומה! אני רואים את הנהגת הבורא, אבל אין אנו משיגים מאומה, אפשר שהם גלגולים, ואפשר שזה ענין אחר.

"אין לנו כאן הזמן להאריך בזה, אבל נבאר הדברים בתכלית הקיצור: בגמרא בבא בתרא (דף יד:) אמרו, 'משה כתב ספרו וספר איוב, משה רבינו כתב ספר איוב בנבואה, כדי ללמד את כלל ישראל דרכי ההתמודדות בשעת צרה. והנה בגמרא שם האריכו באיזה זמן חי איוב, ויש אומרים 'איוב לא היה ולא נברא אלא משל היה'. ולשיטה זו נמצא שמשה רבינו על פי נבואה תיאר סיפורו ששמו 'איוב', אך שאדם המוצלח ביותר בעולם, הפך להיות האדם האומלל בעולם, ואין שחבריו התווכחו עמו.

"בפרקים הראשונים באיוב נאמרו נביאות דברי חברו של איוב, שאם השי"ת הענישו, בודאי שעשה לו כן עבור החטאים שחטא. ענה לו איוב, וכי אני שחטא? והלא צדיק הייתי! והכתוב מעיד עליו שהיה צדיק גדול, ענה לו חברו, על פי המבואר במפרשים, שאכן צדיק היית, אבל יש בבריאה חשבותות שאין אנו מכירים, חשבותות של גלגולים וכדומה. אבל איוב לא קיבל הדברים שאמרו לו. עד שהשי"ת נגלה אליו, ושאלו חמישים שאלות, וכמו שנאמר (איוב לח, א): 'וַיִּשֶׁן ה' אֶת אִיּוֹב מִן הַסִּפְרָה וַיֹּאמֶר... וְהָנָה כָּל הַשְּׁאֵלוֹת שֶׁנִּשְׁאֵל אִיּוֹב, אֵינָן נִגְעוֹת כָּלל לְמַה שֶׁעָבַר עַל אִיּוֹב, הַשִּׁי"ת שָׁאֵל הַרְבֵּה שְׁאֵלוֹת עַל הַנִּהְיִת הַבְּרִיאה, מִי כִיזָה הָיָה סֵדֵר הַנִּהְיִת הַבְּרִיאה עִם הַחַיּוֹת וְהַבְּהֵמוֹת, מִי מִכֵּין לָהֶם אֶת מֵאֻכְלָם, אֵיךְ הַחֲסִידָה עֹפֶה לְמַעַל וְצוֹחֶקֶת עַל סוֹס וְרוֹכֵב, וְעוֹד הַרְבֵּה שְׁאֵלוֹת. וְהָיָה אִיּוֹב לְהַשִּׁי"ת: 'וְנִחַמְתִּי עַל עֲפָר וָאֵפֶר' (איוב מב, 1).

"זו הנחמה שמלמד משה רבינו לכלל ישראל, כשהאדם יודע שהוא נשאר נשאר ויודע יודע מאומה, זו הנחמה! זה החידוש! שאין אנו יודעים מאומה. יש ריבונות של עולם שהוא מנהיג את הבריאה, והוא עושה הכל כרצונו, ואנו נכנעים לו ומאמינים בו, וזה נותן לאדם את הכוח. וצריכים להאמין שלא יתכן שיהיה באופן אחר. ומי שחושב שהיה

הרב אבי זל הקים את המוסד החשוב 'שיח סוד', בעקבות כך שהיה לו בן עם מוגבלויות, וזה היה בזמנים שהיה אסור לדבר על זה, ואנשים שהיו להם ילדים כאלו היו מסתגרים עמהם בבית והיו נכנסים לדיכאון ולמרה שחורה. בכל ימיו היו אנשים שכאשר היו פוגשים בו היו עוברים לצד השני של הכביש, כדי שלא ידעו שיש להם קשר עם אבן, שאם יראו על הקשר עמו יתוודעו ל'סוד' הגדול שיש להם בן כזה הולמד במוסד שלו. דווקא בענין זה השתנה היום העולם לטובה."

הגה"צ ריי"מ אר"נגר שליט"א: "המוסד החשוב הזה מראה לנו שהאדם צריך לקבל את האומץ שלא להסתיר ולברוח כל ימי חייו מהתמודדות. צריכים לחיות עם המצב, ולדע כיצד להסתדר בכל מצב. וזה הלימוד הכללי. מלבד המציאות שהם עוברים למשפחות בכל הפרטים, וזהו חסד נפלא."

כיצד התיישמות הרב מהמקום?

הגה"צ ריי"מ אר"נגר שליט"א: "יש שם מקצועיות נפלאה, המקצועיות הגדולה ביותר שתיתכן."

המצוה של ישיבתם לבנין, היא על האב, והאב ישלוח לבוסד זה, מקיים בזה את ציוויו

הגה"צ ריי"מ אר"נגר שליט"א: "על ידי מה ששולחים את הילד המיוחד למוסד הזה מקיימים את השליחות של ישיבתם לבנין' באופן הנפלא ביותר שרק יתכן. שכן האב בכוחות עצמו אינו יכול לתת לבנו המיוחד אפילו עשירית ממה שהמוסד הקדוש הזה נותן לו. ונמצא שעל ידי שליחת הבן לשיח סוד, בזה מקיים האב את חיובו בדרך הטובה ביותר".
הרב א"י: "בשנים האחרונות בנינו את הדירות של 'שיח סוד' לבוגרים שהוריהם מתבגרים והולכים ואין בכוחם להתחזק את הבן בביתם, ונעשו עבורים 'ידרות' שמתגוררים שם כמה בוגרים מיוחדים ביותר, ומנהלים את חייהם בכוחות עצמם בתוך השכונה.

"זו התלבטות מאוד קשה להורים, לאחר סיימו להשיא את שאר צאצאיהם בחסדי ה', והם נשארים רק עם הילד הזה, כיצד להגות עמו".

הגה"צ ריי"מ אר"נגר שליט"א: "אין ספק כי גם דבר זה הוא דבר גדול. אין היו אנשים כאלו מסתובבים בשנים שעברו, ה"י. כשיש להם מקום שגדלו שם מסקנתם ולאחר מכן בגדולתם זה דבר גדול מאד. אין לתאר ואין לשער מה שאתם עושים עם הדירות עבור הבוגרים, זה משהו עצום."

קיום התורה והמצות

יש דיון בפוסקים עד כמה צריכים לדווחר במאבקים שמאבקים את הילדים הללו בכשרות המאבקים למנהרין, ובכפ"ל לא לגבי בשר וחלב וכדומה.

הגה"צ ריי"מ אר"נגר שליט"א: "בענין זה כבר האריכו הפוסקים, ויש בזה תשובת החתם סופר, ענין זה הוא שאלות בכל יום, ובפרט בגולת אמריקה.

"הדבר בכללות תלוי בדרגת הנכות של הילד, ובענין זה שאלתי פעם את מו"ר הרה"ק הרי"מ מרחמיסטריווקא זי"ע לגבי אחד שבנו לא התפתח כלל, והיה צריך להכניסו למוסד מטרים שהאכילו שם את החוטים במאכלות אסורות, ודברתי עמו באריכות, ויש מצב שכאשר הילד הוא כמו בעל חי, אזי אין צריכים להיזהר במאכלים שאוכל, ובענין זה צריכים לשאול את גדולי הדור בכל מקרה לגופו. "ובכללות, מאכלות אסורות מתירים רק למי שנמצא בדרגה הנמוכה ביותר שאינו מגייש מאומה, ומי שהוא במצב זה — לא מגיע ל'שיח סוד', שהרי זו אוכלוסיה אחרת".

לשונות ייאוש קרובים למינות

הגה"צ ריי"מ אר"נגר שליט"א: "מהתלבטויות אי אפשר לברוח, והורים שיש להם התלבטות, זו המתנה שלהם, וכל אחד צריך לקבל את ההכרעה שלו, בכל שאלה לגופה. יש הרבה צדידים וידיי צדידים, וכמו שביארו בתחילת דברינו,

שההורים צריכים להחליט, ומשמים נותנים להם הכוח להחליט.

"וצריכים לדע, מה שאומרים אנשים על כך ביטויים שונים, לא כל דיבור בא ממקור טהור, וכגון האימרה: 'אודער לייגסטו איהם אוועק — אודער לייגט עהר דיר אוועק [או שאתה קובר אותו או שהוא קובר אותך], זו שיגרא דלישנא שהיא קרובה למינות חי", וכי שייד לקבור את האדם, אין כזה מושג, וגם מי שנופל הרי זה מן השמים, ובראי שיש גם בחירה בדבר, והרי זה נכלל בסוגיא של אמונה ובחירה.

"וחייבים להאמץן שמצב זה שולח השי"ת, ואי אפשר לומר על אחד שהוא מת מחמת עגמת נפש וכדומה. וכן שמעתי ממו"ר כ"ק מרן אדמו"ר הרי"מ מרחמיסטריווקא זי"ע, על מה שאנשים אומרים הלשון ש'פלוגי מת מרעב', ואמר: 'הוא לא מת מרעב אלא מגאונה, כי למה לא ביקש עזרה? מחמת גאוותו! וכמו כן כשאומרים שאחד מת מחמת עגמת נפש, אבל מי שיש לו אמונה, אף שאי אפשר לומר שהמצב אינו כואב, אבל צריכים להתחזק עם הידיעה שהכל נעשה על ידי השי"ת".

הענקת אהבה לילד המיוחד

שאלת השאלות: כיצד נורמים יהודים לתורים רגשי אהבה לבן, לתת לו דהים כמו שאר הבנים ושישלימו עם המציאות.

הגה"צ ריי"מ אר"נגר שליט"א: "על ידי הוגים ופגישות, וכמו כן על ידי פגישות עם אנשי מדע וחכמה".

הרב א"י: "צריכים לזה הרבה הכשרה וליווי. בשנה האחרונה היו לנו כמה מקיים של אנשים שהתקשו כל כך

המשפיע החסידי הנודע, הגה"צ רבי יצחק משה ארנגר שליט"א בנועם שיחו עם הרב שמעון לוי שיחי, מנכ"ל 'שיח סוד' ומכתב תשובות, הרב טוביה פריינד שיחי'

עם הבשורה, עד כדי כך שביקשו להוציא את הילד מהבית".

הגה"צ ריי"מ אר"נגר שליט"א: "איני מכיר הורים שרצו לדורק את הילד שלהם".

הרב א"י: "בדרך כלל, ילד עם מוגבלויות יכול לבוא לרמה גבוהה, עד כדי לימוד משניות וגמרא, ועדיין שייד שיש מקומות שההורים מתקשים עם הילד, ושיתה זו תיתן להם בע"ה חיווק גדול ותקנה גדולה לגידול הילד.

הגה"צ ריי"מ אר"נגר שליט"א: "אולי כדאי ש'שיח סוד' יעשו פורום של רבנים שידברו בחלק הרוח שבדבר, לתת חיווק להורים".

ברצוני לבטא מה ששמעתי, פעם הלך מורה עם קבוצה של בחורים עם מוגבלויות שומדים ב'שיבה של 'שיח סוד' לדוכן אצל רבנים, והתפעלו עד מאד שילדים אלו באים ללדי הבנה בנמצא, מה שלא האמינו לפני דור שזה שייד.

הגה"צ ריי"מ אר"נגר שליט"א: "יש לידים עם מוגבלויות שאין ניכר עליהם מאומה".

הרב א"י: "דווקא כשמקבילים ילד עם מוגבלות שניכרת, ההורים נכנסים להלם".

הגה"צ ריי"מ אר"נגר שליט"א: בענין לידים עם מוגבלות ניכרת, שמעתי בשם הגה"צ רבי בנימין מנדלון זצ"ל, רבה

הראשון של קוממיות. היה רב אחד שישב בחורן לארץ, פעם פגשו גאב"ד קוממיות ושאלו מדוע אינו עולה לגור בארץ ישראל? וענה לו הרב שאינו יכול לסבול מה שהציונים עושים בארץ ישראל, הריסת הות, אמר לו הגר"ב: 'אמשול לך משל למה הדבר דומה, לאחד שהיו לו כמה בנים, אחד גדל והיה לרופא, השני לסוחר וכן שאר בנים, מלבד בן אחד שהיה בעל חסמנות, וכל בניו עברו לגור בחורן לארץ. פעם שלח האב הזקן מכתב לבניו, למה לא תבואו לבקרני? וענו, שהסיבה היא לפי שיש לו ילד שמבייש אותם, ולכן הם מתביישים לבוא לבקר את האב. כתב להם האב במכתב תשובה: וכי בושתי קלה היא בעיניכם, שכולם יודעים שהשני אביו של הילד עם המוגבלויות, בואו ותראו לכולם שיש לי גם בנים מוצלחים.

"וכמו כן אמר הרב מנדלון לרב מחו"ל: 'עלה לארץ ישראל, שיראו שבניו של הקב"ה אינם רק פורקי עול' — — וזהו מוסר השכל נוקב ויורד עד התהום!"

מוטריך הגה"צ ריי"מ אר"נגר שליט"א: "כשהמוסד היה עדיין ברח' רייכמן היה כנס תמיכה בחורים, וביקשו ממני לומר כמה מילים, ואמרתי בפניהם שמצב זה הוא מתנה מן השמים וכי. לאחר מכן בא אלי אחד ההורים ושען בפני שאינו רואה כאן צרה, ושזה לא כואב בכלל, והוא התווכח על עצם הרעיון, וזמה למדתי שהעבודה היא עבורה של אמונה, ולכן העזרה שצריכים לעזור להורים בעל הילד המיוחד היא עזרה נפשית, גייסטיש".

הרב א"י: "השוב שהמשפחה תתמך בחזקות ובכוחות הפנימיים שיש בה ולא ביחולשות". גישה זו מכירה בעוצמות ובכוחות המשותפים של המשפחה כמרכזיים בתהליך הטיפול תוך שימת דגש על פיתוח תחושה של שליטה והעצמה. אצלנו ידוע המשפט: 'איש מקצוע טוב ככל שיהיה לא יצליח לקדם ילד ללא שיתוף הפעולה של המשפחה".

הצעד הראשון שעל המשפחה להיות מודעת לו הוא — קבלה של הילד עם המוגבלויות שלו כחלק אינטגרלי מהמשפחה, כשווה בין שווים עם המוגבלויות השונות. הצעד השני שעל כל משפחה להיות מודעת לכוחות המשפחתיים שלה. לכל משפחה יש גורמי תמיכה, יכולת הסתגלות, עבר היסטורי של נלעול, על מנת לשאוב כוחות ויכולות להתמודד ביעילות בטיפול בילדם.

"אם ידברנו על הילדים המיוחדים שהיו שווים בין שווים, נספר, גם ב'שיח סוד' יש הרבה מחלקות והרבה רמות, מבחינתנו כולם שווים, התפקיד שלנו כשאנו מדברים עם ההורים הוא לשדר להם שהילד הוא כמו שאר ילדיהם, וכלשון קרשו של הרבי ה'בית ישראל' לאבי ז"ל לאחר הבחית, 'הילד ככה ככל הילדים'..."

"זהו יחס של הורים לילדם. אמנם יש לו מוגבלות, אבל הוא ילד שלהם. וזה המסר שלנו מכאן למשפחות שיש אצלן ילד מיוחד, דבר ראשון צריכים לזכור שהוא ילד שלנו, ואנו במוסד משתדלים להבהיר כל הזמן יסוד זה".

רוב השיחה נראה שמדברים לבנעלי מדרגה, בנעלי אמונה תמימה.

הגה"צ ריי"מ אר"נגר שליט"א: אין זה מדרגה, זו עבדות, וזה היסוד שאמרתי שהילדים הללו הם מתנה. האמונה היא לא מדרגה, זהו הא' ב'. יהודי כלי אמונה חסר לו הא' ב', וזה יסוד האמונה.

"אנו רואים בפרשת משפטים, נאמר לגבי המצוה להרוג את שבעה העממין לא ישוב בארצן פן יחטיאו אותך לי' (שמות כג, לג), מבואר בפסוק שצריכים להרוג את השבעה עממין, שמא יחטיאו יהודי אחד, ואף שהדבר נראה כפלא, כיצד יוכל גוי עובד עבודה וזה להחטיא מי שהוא מתפלל ג' תפילות ביום בבית הכנסת בעבודה וזה? אבל כך היא המציאות, כששומעים כמה מיני דעות והשקפות, הרי זה נקלט באדם, ולפעמים זה נקלט גם מהאוויר, גם ללא שמיעת הדברים.

"וכמו כן הרחוב נותן לאדם השקפות, וכל האווירה ברחוב משפעת על האדם, וצריך האדם להשריש בקרבו

"זו הנחמה שמלמד משה רבינו לכלל ישראל, כשהאדם יודע שהוא עפר ואפר ושאינו יודע מאומה, זו הנחמה! זה החיזוק! שאין אנו יודעים מאומה. יש

ריבונו של עולם שהוא מנהיג את הבריאה, והוא עושה הכל כרצונו. ואנו נכנעים לו ומאמינים בו, וזה נותן לאדם את הכוח. וצריכים להאמין שלא יתכן

שיהיה באופן אחר

כלי מאור

ש. צ. וינמן |

רמ"ח איברי האדם הם כלים לאורות הנשמה שחודרת על ידי קיום המצוות ומאירה לכל העולם. (ע"פ דברי השפת אמת בפרשת תצוד)

לב יהודי – משכן ממש,
איש יהודי – בית מקדש,
אף שאורו יום יום יבקש,
אליו לא נגש,
כי הוא רז מקדש – – –

מראש עד כף רגל
עוטה הוא הוראה,
כל מעש בו נס ודגל
על מהות וטיב הסחורה.

עוטף את יומו בטלית,
מניח על ראשו נזר תפלין,
ובזמר ברכות שחרית,
מפוגג שירי ערפליו.

לכל שיבוא וילך
תורה תלוהו,
היא סודו ובה ימלך,
מסעודו, על פתפה תרפיבהו.

ומה טוב לו ונעים
לאיש היהודי,
חסה בצל הקלעים
השפעתו תתגלה לדעת,
אז – – – ביום פקדי – –

”חשוב שהמשפחה תתמקד בחזקת ובכוחות הפנימיים שיש בה ולא ‘בחולשות’. גישה זו מכירה בעוצמות ובכוחות המשותפים של המשפחה כמרכזיים בתהליך הטיפול, תוך שימת דגש על פיתוח תחושה של שליטה והעצמה. אצלנו ידוע המשפט: ‘איש מקצוע, טוב ככל שיהיה, לא יצליח לקדם ילד ללא שיתוף הפעולה של המשפחה’

אחד מבנייני 'שיח'סוד'. מראשית מצער, הפך למושג שבו מעניקים אושר למשפחות הילדים המיוחדים ולהם עצמם. אמונה ומסירות

החברים. כמו כן יש לנו כבר כמה זוגות של נשואים. "מה שבטוח, שכל מי שנמצא בקבוצה הזו, כשהם היו ילדים קטנים, לא דע איש שזה מה שעומד לצאת מזה, וההורים השקיעו השקעות עצומות, ולא כולם התפתחו והגיעו לרמה זו, ויש בחורים שנמצאים במרכזים ואינם מסוגלים להגיע לרמה זו. ולכן, כשמדברים בעניני הרוח, גם בילד רגיל איש אינו יודע מה יגדל מהילד, ומשתדלים לגדלו ולחנכו, וכמו כן אנו משתדלים כאן".

הגה"צ ר"מ ארלנגר שליט"א: "כמדומה שהחיוק הגדול ביותר תכול לקחת מההצלחות שיש לכם, שאתם זוכים לסייעתא דשמיא, והזו כמי שאומרים לכם מן השמים: 'המשיכו בדרךכם'.

"בספה"ק ביארו הפסוק 'גם בהרים ויעשנו', מהו ענין ה'נגיעה', אלא שכאשר רואים שההר עשן יודעים שהיה כאן 'נגיעה' כביכול של הקב"ה. וכמו כן הוא כאן, ההצלחה מראה שזוכים לסייעתא דשמיא, מציאות זו היא החיוק הגדול ביותר מן השמים. כשרואים את מוסד 'שיח סוד', רואים מהי הצלחה מן השמים.

הרב צ"ו: ההצלחות שיש לנו עם התלמידים, רואים שהן למעלה מדרך הטבע. במיוחד בימים אלו כשהנגיף מכה, ובכל יום צריכים להשיג עובדים חדשים במקום המבודדים, והש"ת שולח כל מה שצריך.

הגה"צ ר"מ ארלנגר שליט"א: "ההצלחות של המוסד הן גם עליית נשמתו של אישם וזכרונם לברכה, שם הוא זוכה לימחר לקבל שכרם. שהוא זכה להקים מוסד נפלא זה, והקב"ה הסכים על ידו".

הרב צ"ו: "אבי ז"ל פתח את המוסדות הללו מתוך הכרת, לפי שלא היו מוסדות לשומרי תורה ומצוות הצריכים למסגרת זו".

זו זכות גדולה מה שהמורים והמטפלים באים בתחושה של אהבה, שהעובדים מקבלים הרגשה של אהבה לתלמידים הללו באופן שאי אפשר לתאר. מוויית אישיות אוסף, שהגני רואה מקרוב את המוסדות המתפתחים בעירנו מודיעין עילית לילדים אלו, כך גם סירנו באימפריית 'שיח סוד' בירושלים. כך בתי תנ"י עובדת במוסד כזה בשם 'אף צמח' במו"ע, בכלים חשט וראינו ש"חיות קודש בגידולם והתפתחותם של הנשמות הקדושות והמדהדות עם המוגבלויות.

הרב צ"ו: "זו סייעתא דשמיא מיוחדת שמצאים עובדים כאלה".

הגה"צ ר"מ ארלנגר שליט"א: "זו התחברות של הנשמה, וזה מגיע מבפנים. יישר כח על כל פעולתכם החשובה".

את האמונה התמימה, אנו בני ישראל, ואין אנו דומים לכל גויי הארץ, שהבדילנו מן התענים ונתן לנו תורת אמת, והזו הא' ב' של כל אחד מישראל. "ההורים שהש"ת העניק להם מתנה זו, פירוש הדבר שהש"ת אומר להם 'בני חביבי', אין אתם דומים לגויי הארץ, אין אתם חיים על פי הטבע, ועל ידי כן באים לידי האמונה".

ההתייחסות לאחיהם

לפעמים יש אחים שמאד מתיישרים באה המיוחדת שיש להם, אבל לפעמים יש שמחממת שיש להם אח מיוחד הם מתאמצים להיראות מושלמים, יותר מהרמה שלהם, להראות שאין האח מוסיף להם.

הגה"צ ר"מ ארלנגר שליט"א: היה כדאי לעשות קו של 'שיח סוד' של שיתוף ודרשות חיוק להורים בעלי ילדים מיוחדים, שכל אחד יוכל להקשיב בשעות הנחות לו, בלא שיתבייש לשמוע.

הרב צ"ו: "זה יוכל להיות גם כלי עזר לאחים ולאחיות של הילד המיוחד".

הגה"צ ר"מ ארלנגר שליט"א: "בתקופת הקורונה יצאו כמה ספרי שו"תים, כמדומה שכאשר ילקטו מהתשובות שכתבו גדולי ישראל בנוגע לילדים המיוחדים, אפשר למלא מזה כמה ספרים".

הרב צ"ו: "בזמננו משפחות רבות מאד מתמודדות עם ענין זה. אבל אין מקרה אחד שדומה למקרה שני. ב'שיח סוד' מטפלים היום בקרוב לאלף וחמש מאות בעלי מוגבלויות, ואין אחד הדומה לשני! אנו משתדלים לסדר קבוצות לפי גילאים ולפי מכנה משותף, אבל כשם שאין פרצופיהם שווים כך אין מוגבלויותיהם שוות".

הדירות לבחורים המבוגרים

הרב צ"ו: "ב'שיח סוד' יש בחורים בני עשרים עד שלושים שהם עובדים בכמה מיני מקומות, יש להם סדר בוקר, שהם מתפללים ולומדים ולאחר מכן הם יוצאים לעבוד בכל מיני עבודות מחוץ ל'שיח סוד', והם מרוויחים כסף, וגם הכסף שהרוויחו הם נוסעים לטיול פעם בשנה, והיום הם נסעו לצפון, והם עומדים להיכנס אצל כ"ק אדמו"ר הרה"צ רבי דוד אבוחצירא שליט"א.

"חלק גדול מהקבוצה, כשישים אחוז, גרים בדירות עצמאיות, וחלק מהם הם יתומים מאב או מאם, וחיים עם